
Průlom do celní ochrany naší obilní výroby.

Napsal JUDr. Karel Viškovský.

Zatím, co zemědělství naše domáhá se po příkladě agrárníků německých zvýšení celní ochrany svých výrobků a sbírá materiál pro odůvodnění tohoto požadavku, vyskytl se v oboru celní ochrany

obilní v celním území rakousko-uherském zjev, který přímo stojí v odporu k těmto snahám a jež označiti lze jako průlom do celní ochrany naší obilní produkce. Až dosud nedošel zjev tento bližší pozornosti, tím méně plného ocenění v naší hospodářské veřejnosti a proto neváháme naň interessované vrstvy upozorniti.

Věc souvisí nepochybně se zájmy uherského průmyslu mlynářského, který již tolik těžkých ran zasadil nejen mlynářství českému, nýbrž i českému zemědělství. Průmysl onen — podporován jsa všemožně vládou uherskou — snaží se v každém směru — a též za cenu zájmů domácího zemědělství — udržeti a rozšířiti své postavení zejména na trzích cizích, ať již v této polovici říše, ať za hranicemi.

Jest v dobré paměti, kterak pro své prospěchy uherské mlynářství využítkovalo t. zv. mlecího řízení s obilím, jímž docílilo značné slevy celní pro dovoz cizozemského obilí, kteréž v uherských mlýnech pro vývoz se semílalo.

Než, řízení toto konečně na mnohonásobné stesky zdejšího zemědělstva a mlynářstva nařízením ze dne 22. září 1899 čís. 177 ř. z. a současným nařízením uherské vlády bylo zrušeno. Zrušení toto nastalo dnem 1. ledna 1900. Již tehdy pronášeno bylo mínění, že velkomlýny uherské budou se snažiti, aby jinou cestou zjednaly si náhradu za ztrátu celních úlev, které řízení mlecí jim poskytovalo. A mínění toto skutečně se potvrdilo. Velkomlýny uherské ihned našly odpomoc, a sice ve způsobě výjimečné položky celního tarifu pro dovoz srbského obilí v pohraničném obchodě přes uherskou a bosensko-srbskou hranici. Tato položka celní má jim nyní nahraditi celní slevu při zrušeném mlecím řízení.

Dle celního tarifu našeho a obchodní smlouvy se Srbskem zůstala totiž pro pohraniční náš obchod se Srbskem i po zvýšení cel obilních z r. 1887 v platnosti snižená celní sazba, a sice za pšenici a žito 75 kr., oves 60 kr., ječmen 25 kr. (ve zlatě) za metrický cent, kdežto jinak činí clo na pšenici a žito 1 zl. 50 kr., na ječmen a oves 75 kr. ve zlatě za metrický cent. Sazby této se až dosud v dosti mírném rozměru používalo. Byloť dovezeno dle slevené položky této pšenice ze Srbska do rakousko-uherského celního území r. 1894 13.643 mctů, r. 1895 19.179, r. 1896 49.931 a r. 1897 26.389 mctů. Oproti tomu dovoz plně vyclené pšenice (z jiných zemí) činil r. 1894 přibližně 265.000 q, r. 1895 169.000 q, r. 1896 82.000 q atd.

V roce 1898 vzhledem k špatné žni v Uhrách a snad i vzhledem k nastalému částečnému obmezení mlecího řízení stoupl dovoz tento na 105.094 *q*; r. 1899 činil 51.532 *q*. Stále však ještě byl dovoz srbský značně menší než dovoz pšenice plně vycelené. Teprve v r. 1900 poměr ten úplně se zvrátil a má dovoz srbské pšenice s celní slevou převahu nad množstvím dovozu pšenice plně vycelené. V roce 1900 činí totiž srbský dovoz již 280.780 *q* v ceně 3.287.513 korun, kdežto dovoz plně vycelené pšenice činil za touž dobu toliko 10.892 *q* v ceně 171.027 korun. *) Tímto způsobem plná a pravidelná celní sazba u nás stala se pro dovoz pšenice pouhou výjimkou, pravidlem se stala slevená sazba pro obilí srbské. Z toho vidno, že uherské velkomlýny, ztrativše mlecí řízení, našly novou cestu k dopravě cizozemského obilí za mimořádně snížené clo, to jest k paralysování účinků celní ochrany domácí výroby obilní. Tak dostalo se k nám tedy za rok minulý 280.780 *q* pšenice (kromě jiného obilí) s celní slevou při pšenici 75 kr. ve zlatě na *q*, tak že — při láci srbského obilí — přibyl tímto uvolněným přívozem obilí cizího nový element ku tlačení cen obilí v území rakousko-uherském vyrobeného. I kdyby rozměry dovozu srbského obilí nebyly právě obrovské, přec jen musí dovoz tento padati na našem trhu obilním na váhu. Nad to jest obava, že dovoz ten ještě dále se rozvine a snad i netušených rozměrů nabude. Obavu tuto potvrzuje i okolnost, že též na bursovním trhu terminovém speciálně import srbského obilí úpravou obchodních podmínek velice jest usnadněn, ano, lze tvrditi, že stanovení usanční jakosti (váha 76 *kg* a přípustnost 4% příměsků) přímo na dovoz tohoto zboží jest přistřiženo.

Zemědělským a mlynářským kruhům našim, které po léta musily bojovati těžký boj proti různým jiným výhodám uherského mlynářství, nastává tedy nový zápas o zákonnou celní ochranu obilní výroby, která tímto praktikováním celních předpisů přímo jest prolomena. Čeští zemědělci vytkli sice již mezi návrhy svými vzhledem k úpravě celního tarifu smluv celních i obchodních též požadavek, aby uvedená snížená sazba pro pohraniční obchod se Srbskem byla zcela zrušena. Než i pro tu dobu, než dojde k jednání o požadavku

*) Vedle toho dovezeno do celního území našeho v r. 1900 se slevou celní ze Srbska 180.267 *q* ječmene (oproti tomu plně vyceleno pouze 37.940 *q* ječmene z jiných zemí) dále 525.628 *q* kukuřice (plně vyceleno 1.262.786 *q*) a něco ovsa a žita.

tomto, musí zemědělství naše v zájmu svém domáhati se toho, aby ona snížená sazba zůstala přesně omezena na ony případy, na které dle povahy zákona se vztahuje — to jest na dovoz pouze srbského obilí ze Srbska do Rakousko-Uherska, jak to příslušné nařízení ze dne 2. října 1888 čís. 153 ř. z. ustanovuje. Máme totiž důvodné domněnky, že ono množství obilí, které tímto způsobem k nám se dováží, sotva vesměs pochází ze Srbska, a že dnes prostě slevený tarif pro srbské obilí stal se všeobecným pro dovoz obilí cizího vůbec, jen jde-li toto přes srbskou hranici. Tomu zdá se nasvědčovati i nápadný vzrůst dovozu pšenice ze Srbska v r. 1900 proti jiným letům a naprosté takřka zmizení dovozu pšenice plně vyclené z krajín jiných. Na věci této v první řadě interessováno bude ovšem zemědělství uherské, kterého uvolnění hranic vůči srbskému obilí nejcitelněji a nejdříve musí se dotknouti. Lze proto míti za to, že uherské zemědělství uvědomí sobě újmu, která touto celní úlevou pro ně vzchází, a že hájiti bude zájmů svých proti uherským velkomlynářům. Než i českého zemědělství musí při jednotnosti celního území a při intenzivní soutěži uherského mlynářství na trzích českých ona úleva celní v důsledcích svých se dotýkati. Zemědělství české nechť proto žádá od vlády rakouské, aby prostředky, které má po ruce, zabránila v počátcích každému zneužívání výjimečné sazby celní a obcházení zákonných celních předpisů. Nechť tedy vláda rakouská co nejdříve použije práva, které jí dle čl. V. obnovené celní a obchodní smlouvy s Uhry přísluší, by o stavu správy celní v druhé polovině říše se přesvědčila a zjistila poměry celního řízení při pohraničním obchodě se srbským obilím a ať na základě zjištěných fakt postará se o nápravu. Vůči nové úpravě celního tarifu a obnově obchodní smlouvy se Srbskem musí pak zemědělství naše po těchto zkušenostech roku 1900 tím více trvati na plném zrušení této výjimečné sazby obilní, která nyní, a to ještě v čas, objevila se jako zřejmý průlom v celní ochranu naší obilní výroby.
